

OPINIA KONSERWATORSKA

Dokonano przeglądu okien na Wydziale Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej pod kątem ich stanu zachowania oraz oryginalności substancji zabytkowej. Wykonano także badania konserwatorskie wybranych zabytkowych elementów na pierwotną kolorystykę i pierwotnie użyte gatunki drewna.

Stwierdzono, że w zabytkowym budynku około 50% okien jest oryginalna i pochodzi z początku XX w. Pozostała część okien została wymieniona w różnym czasie. Zabytkowe okna mają konstrukcję skrzynkową bądź, na klatkach schodowych, krosnową. Powierzchnia skrzydeł dzielona jest szczelinami krzyżowymi lub pionowymi. Przy stolarnie występują zabytkowe okucia w postaci narożników o dekoracyjnie wyciętych zakończeniach, klamki dwuskrzydłkowe i jednoskrzydłkowe oraz ciekawe mechanizmy zamykające. Pod niektórymi oknami na klatce schodowej zachowały się szufladki służące do zbierania wody, która dostała się do wnętrza. Jak wykazały badania konserwatorskie lica szufladek wykonano z blachy mosiężnej o dekoracyjnie zróżnicowanej powierzchni: gładkiej i puncowanej.

Okna oryginalne – zabytkowe prezentują różny stan zachowania. Niektóre są bardzo zniszczone: destrukcja drewna, wypaczenia, zwiśnięcia skrzydeł, brak szczelin, ubytki, pęknięcia konstrukcji, uszkodzone, wyłamane bądź częściowo wymienione zawiasy oraz mechanizmy zamykające.

Na podstawie badań konserwatorskich stwierdzono, że skrzydła okienne wykonano z drewna sosnowego poza dolnymi ramiakami z okapnikami oraz listwami przymykowymi i szczelinami wykonanymi z drewna dębowego.

WYTYCZNE KONSERWATORSKIE

W celu zastosowania optymalnej metody łączącej poprawę warunków termicznych we wnętrzach oraz poszanowania substancji zabytkowej okien proponuje się następujące postępowanie:

1. Zachować i wykonać renowację wytypowanych zabytkowych okien (proponuje się okna na 2. piętrze w pomieszczeniach dziekanatu). W przypadku bardzo uszkodzonych elementów należy je zrekonstruować. W celu poprawy warunków termicznych w wewnętrznych skrzydłach należy wykonać nafrezowanie i zastosować uszczelki wpuszczane. Dopuszczalna jest wymiana (rekonstrukcja) wybranych skrzydeł wewnętrznych. Zachować i wykonać renowację wszystkich parapetów wewnętrznych. Bezwzględnie zachować i wykonać renowację zachowanych szufladek znajdujących się pod oknami.
2. Okna przeznaczone do wymiany mają zostać wykonane według zasad:
  - W miejscach gdzie oryginalnie występują okna skrzynkowe – powtórzyć okna skrzynkowe, w których zewnętrzne skrzydła winny być zrekonstruowane dokładnie według istniejących zabytkowych wzorów (z powtórzeniem wszystkich profili, wymiarów, sposobu otwierania i zastosowanych materiałów, tzn. konstrukcja z drewna sosnowego, natomiast szczebliny, listwy przymykowe i okapniki z dębiny). W skrzydłach wewnętrznych natomiast można zastosować szyby termoizolacyjne oraz uszczelki. Takie rozwiązanie jest zalecane z powodów konserwatorskich - widok okien w elewacji pozostaje bez zmian. Jak i z powodu zasad fizyki - uszczelnione powinny być skrzydła wewnętrzne, które nie będą dopuszczały ciepłego, wilgotnego powietrza do przestrzeni międzyszybowej. Konsultacji w tym zakresie udzielił: prof. dr hab. inż. arch. Jan Tajchman (specjalista i badacz zabytkowej stolarki okiennej, UMK Toruń). Szyba termoizolacyjna oraz ramiaki skrzydeł winny mieć zredukowaną szerokość, aby jak najmniej wpływały na estetykę okna. Z powodu zachowania oryginalnego wymiaru szprosu (szer. 24 mm) dopuszcza się wykonanie go w formie niekonstrukcyjnej (naklejany i czopowany do ramiaka skrzydła). W tym wypadku pomiędzy szybami zespolonymi powinna być przekładka, która będzie imitowała szpros konstrukcyjny. Wszystkie profile i „kanciaste” krawędzie należy powtórzyć (bez zaokrąglania).
  - W miejscach, gdzie oryginalnie występowały okna krosnowe – zastosować okna jednoramowe o zredukowanej szerokości ramiaka skrzydeł, w maksymalnym stopniu zbliżony do zabytkowego (ok. 65 mm). Z powodu zachowania oryginalnego wymiaru szprosu (szer. 24 mm) dopuszcza się wykonanie go w formie niekonstrukcyjnej (naklejany i czopowany do ramiaka skrzydła). W tym

wypadku pomiędzy szybami zespolonymi powinna być przekładka, która będzie imitowała szpros konstrukcyjny. Wszystkie profile i „kanciaste” krawędzie należy powtórzyć (bez zaokrąglania).

- We wszystkich skrzydłach zrekonstruować klamki według pierwowzoru.

3. Program prac konserwatorskich:

- Demontaż skrzydeł okiennych, wywiezienie ich do warsztatu wykonawcy, demontaż szyb i okuć.
- Usunięcie grubych warstw przemalowań ze wszystkich powierzchni drewnianych i metalowych zarówno na skrzydłach jak i obokniach. Przy użyciu nagrzewnic i szpachelek do skrobania.
- Impregnacja najbardziej zniszczonych okapników poprzez pędzlowanie Paraloidem B72.
- Uzupelnienie nielicznych większych ubytków drewnianymi flekami, a mniejszych ubytków poprzez szpachlowanie kitem akrylowym oraz elastyczną szpachlowką akrylową przeznaczoną do drewna.
- Szlifowanie powierzchni w celu wyrównania powierzchni do malowania.
- Nafrezowanie rowków po obwodzie wewnętrznych skrzydeł okiennych służących do zamontowania uszczelek wciskanych typu biel-gadka QL 3078.
- Naprawa uszkodzonych mechanizmów zamykających skrzydła.
- Gruntowanie powierzchni przy użyciu podkładu przeznaczonego do drewna do powierzchni zewnętrznych.
- Dwukrotne malowanie pędzlem (wymóg konserwatorski w celu zachowania dawnego charakteru ręcznego wykonania) farbą przeznaczoną do drewna w ekspozycji zewnętrznej.
- Montaż nowych, grubszych szyb (4mm) przy użyciu sylikonu neutralnego NA469 biały.
- Montaż klameczek. W przypadku braku oryginalnych klamek pozyskanie ich z okien przeznaczonych do wymiany. Montaż skrzydeł okiennych, regulacja zawiasów i zamknięć w celu likwidacji luzów i uzyskania szczelności okien.
- Konserwacja parapetów wewnętrznych wg powyższych zasad.
- Konserwacja szufladek – po wykonaniu prób, ostrożne usunięcie wtórnych warstw farby aby nie uszkodzić fakturowego opracowania blachy mosiężnej.

1. Zabytkowe okno w elewacji z dekoracyjnym słupkiem i ślemieniem.

2. Zabytkowe okno pojedyncze - krosnowe

3. Zabytkowe okno skrzynkowe

4. Zawias czopowy.

5. Szyldziki na skrzydłach okiennych.

6. Elementy zamykające.

7. Klamka dwuskrzydłkowa.

8. Dekoracyjny narożnik na skrzydle okiennym.

9. Pojedyncze okna na klatce schodowej.

10. Mosiężna, dekoracyjna ścianka czołowa szufladki z odkrywką konserwatorską.

11. Wnętrze szufladki służącej do zbierania wody.

12. Odkrywka konserwatorska na okapniku okna. Widoczny gatunek drewna - dębina.

4. Niezabytkowe okna w dobudowanym w 2. połowie XX wieku skrzydle w większości wymienione zostały w ostatnich latach na okna PVC z zachowaniem właściwej dla tej części formy. Z uwagi na brak walorów historycznych tego skrzydła budynku dopuszcza się wymianę pozostałych okien na analogiczne z PVC.

Elewacja nowego skrzydła z oknami drewnianymi przeznaczonymi do wymiany oraz oknami PVC.